

Briuselis, 2022 m. kovo 30 d.
(OR. en)

7765/22

ENER 115
ENV 306
CONSOM 76
COMPET 199
IND 98
MI 242

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. kovo 30 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	C(2022) 2026 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS „2022–2024 m. ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo darbo planas“

Delegacijoms pridedamas dokumentas C(2022) 2026 final.

Pridedama: C(2022) 2026 final

Briuselis, 2022 03 30
C(2022) 2026 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

**2022–2024 m. ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo
darbo planas**

{SWD(2022) 101 final}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2022–2024 m. ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo darbo planas

1. ĮVADAS

Pastarųjų mėnesių **įtampa energijos rinkoje**, kurią patiria ES, yra akivaizdus priminimas apie riziką ir sąnaudas, kurios paprastai kyla dėl didelės priklausomybės nuo importuojamo iškastinio kuro, o dėl Rusijos vykdomo Ukrainos puolimo problema dar labiau padidėjo. Energijos kainos vėl yra politinio dėmesio centre, atsižvelgiant į tikrą jų poveikį Europos piliečiams ir įmonėms. Vis dėlto **tai ne pirmoji energetikos krizė Europoje ir greičiausiai ji nebus paskutinė, jei nepadidinsime atsparumo** didindami investicijas į žaliąją pertvarką ir taip teikdami pirmenybę energijos vartojimo efektyvumui¹. Dabartiniai dekarbonizuotos energetikos pajėgumai toli gražu negali patenkinti visų energijos poreikių, o mažesnis energijos vartojimas tokiomis aplinkybėmis gali padėti nedelsiant. Žvelgiant į ateitį, energijos taupymas yra neatsiejama sąnaudų atžvilgiu optimalios ir atsparios energetikos sistemos, galinčios visiems teikti įperkamas energetikos paslaugas ir kovoti su energijos nepriteklumi, kūrimo dalis². Energijos vartojimo efektyvumas taip pat bus pagrindinė plano „RePowerEU“, kurį ES vadovai įpareigojo Komisiją pateikti iki gegužės mėn., sudedamoji dalis.

ES ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politika yra pagrindinė šios darbotvarkės dalis. Tai bendrosios rinkos taisyklės, kuriomis verslui, piliečiams ir vyriausybėms sudaromos palankesnės sąlygos lengviau ir pigiau prisidėti prie perėjimo prie švarios energijos ir įgyvendinti ES energijos vartojimo efektyvumo ir platesnius Europos žaliojo kurso tikslus, įskaitant žiedinės ekonomikos darbotvarkę. Šia politika sukuriama verslo galimybės ir didinamas atsparumas, nes ja nustatomos suderintos taisyklės „su energija susijusiems gaminiams“ dėl tokių aspektų kaip energijos suvartojimas, vandens suvartojimas, išmetamų teršalų kiekiai ir medžiagų naudojimo efektyvumas, skatinama tvaresnių gaminių paklausa ir pasiūla, kartu **gerokai sumažinant energijos vartotojų išlaidas**: skaičiavimai rodo, kad **2021 m. sutaupyta daugiau nei 120 mlrd. EUR, o 2022 m. gali būti sutaupyta dvigubai daugiau**³.

Atsižvelgiant į esamų ES ekologinio projektavimo taisyklių teikiamas galimybes ir užtikrinant sinergiją su energijos vartojimo efektyvumu, šiame darbo plane daugiau **dėmesio skiriama ekologinio projektavimo žiediškumo aspektams**, vadovaujantis ankstesniame darbo plane⁹

¹ 2021 m. rugsėjo 28 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/1749 dėl principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ praktinio taikymo. Principo įgyvendinimo priimanč sprendimus energetikos ir kituose sektoriuose gairės ir pavyzdžiai.

² Taip pat žr. COM(2021) 801 – Pasiūlymas TARYBOS REKOMENDACIJA dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo.

³ Žr. tarnybų darbinį dokumentą.

pateiktu pavyzdžiu ir 2020 m. žiedinės ekonomikos veiksmų planu⁴. Taigi dar prieš įsigaliojant Tvarių produktų ekologinio projektavimo reglamentui, kuriuo pakeičiama dabartinė Ekologinio projektavimo direktyva, galima išnagrinėti naujus konkrečioms gaminiams taikomus reikalavimus dėl medžiagų naudojimo efektyvumo aspektų ir tai bus padaryta. Tai turėtų padėti dar labiau pagerinti žiediškumą ir apskritai sumažinti su energija susijusių gaminių aplinkosauginį pėdsaką ir poveikį klimatui, taip pat padidinti ES atsparumą.

Tiek **Ekologinio projektavimo direktyvoje**⁵, tiek **Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistemos reglamente**⁶ nustatyti konkrečioms gaminių grupėms skirtų priemonių priėmimo kriterijai. Juose taip pat reikalaujama, kad prioritetai būtų nustatomi **reguliariai atnaujinamuose tęstiniuose darbo planuose**, kuriuose įvertinama padaryta pažanga ir nustatomi orientaciniai naujų su energija susijusių gaminių grupių, į kurias reikia atsižvelgti, prioritetai.

Šis planas grindžiamas darbu, atliktu nuo pirmosios Ekologinio projektavimo direktyvos priėmimo, ir ankstesniais darbo planais (2009–2011 m.⁷, 2012–2014 m.⁸ ir 2016–2019 m.⁹), tačiau jis taip pat apima darbą, kurį reikia atlikti pagal Energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistemos reglamentą, kuriuo nustatomi esamų etikečių skalių keitimo terminai, taip pat įvertinama pažanga, padaryta kuriant Europos energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklinaamų gaminių registrą (EPREL). Galiausiai planas taip pat apima panašų darbą **padangų ženklavimo** srityje, nors jis grindžiamas konkrečiu teisiniu pagrindu¹⁰.

Kartu su šiuo darbo planu priimtu Ekologinio projektavimo reglamentu bus pakeista Ekologinio projektavimo direktyva ir priimtas reglamentas, taikomas platesniam gaminių asortimentui, taip pat bus galima dar labiau išplėsti reglamentuojamiems gaminiams taikomus tvarumo reikalavimus. Kol įsigalios šis naujasis reglamentas, toliau bus įgyvendinama dabartinė direktyva. **Šiame dokumente daugiausia dėmesio skiriama su energija susijusiems gaminiams (ErP)** ir nustatomi jų prioritetai bei planavimas. Jame pristatomas su konkrečiais gaminiams susijęs ir horizontalusis darbas, susijęs su šio svarbaus tiesiogiai taikomo ES teisės aktų rinkinio įgyvendinimu, konsolidavimu ir tolesniu plėtojimu. Ateityje, kai bus priimtas Tvarių produktų ekologinio projektavimo reglamentas (ESPR), darbas, susijęs su ErP, bus įtrauktas į platesnius ESPR darbo planus ir jam bus toliau skiriamas didelis dėmesys.

⁴ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_it.

⁵ Direktyva 2009/125/EB.

⁶ Reglamentas (ES) 2017/1369.

⁷ COM(2008)0660 *final*.

⁸ SWD(2012) 434 *final*.

⁹ COM(2016) 773 *final*.

¹⁰ Reglamentas (ES) 2020/740 dėl padangų ženklavimo pagal degalų naudojimo efektyvumą ir kitus parametrus.

Šiuo metu apie 30 ErP gaminių grupių reglamentuojama pasitelkiant maždaug 50 priemonių. Jos taikomos milijardams kasmet rinkai pateikiamų gaminių¹¹ ir kasdien daro tiesioginį poveikį tiekėjams, mažmenininkams, įmonėms ir vartotojams. Maždaug pusė visos suvartojamos ES galutinės energijos tenka gaminiams, kuriems taikomi šie teisės aktai.

Rengiant darbo planą paaiškėjo, kad, išplėtus taikymo sritį ir įtraukus naujus ErP, vis dar galima sutaupyti daug lėšų, kurios būtų ekonomiškai efektyvios. Be to, pagrindinė išvada, padaryta įgyvendinant paskutinį darbo planą, yra ta, kad norint visapusiškai pasinaudoti šios politikos srities teikiama privalumais reikės geriau suderinti užmojus ir išteklius tiek įgyvendinant politiką ES lygmeniu, tiek kalbant apie valstybių narių pastangas rinkos priežiūros srityje.

2. NUMATOMAS POLITIKOS POVEIKIS

Naujausioje ekologinio projektavimo poveikio apskaitos ataskaitoje¹² apskaičiuota, kad dėl bendro ES ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinio taisyklių poveikio 2020 m. ES pirminės energijos poreikis sumažėjo 7 proc. arba 1037 TWh per metus (apie 170 mln. tonų CO₂ ekvivalento sumažintas ŠESD kiekis), įskaitant apie 16 mlrd. kubinių metrų dujų. Artimiausiais metais dėl šiuo metu taikomų priemonių bus sutaupoma gerokai daugiau energijos, ypač dėl atsargų apyvartos, o 2021–2030 m. laikotarpiu vidutiniškai bus sutaupoma daugiau nei 1 500 TWh per metus. Daugiau kaip 60 proc. 2020 m. sutaupyta energijos tenka gyvenamųjų namų sektoriui, 24 proc. paslaugų sektoriui ir 10 proc. pramonės sektoriui. 2020 m. ES taisyklės energijos vartotojams atnešė 60 mlrd. EUR per metus (apie 0,4 proc. ES BVP) – 210 EUR per metus vienam namų ūkiui. Panašiai, palyginti su politikos netaikymo scenarijumi, 2020 m. verslas gavo apie 21 mlrd. EUR papildomų pajamų per metus, o iki 2030 m. jos turėtų išaugti iki 29 mlrd. EUR per metus. Tai atitinka daugiau kaip 320 000 naujų tiesiogiai sukurtų darbo vietų 2020 m. (430 000 iki 2030 m.). Šie skaičiavimai grindžiami energijos kainų lygiu iki kainų šuolio 2021 m. (išsamiau žr. tarnybų darbiniam dokumente).

Apskritai neseniai atliktas TEA¹³ tyrimas parodė, kad šalyse, kuriose vykdoma ilgalaikė politika, prietaisai dabar paprastai suvartoja 30 proc. mažiau energijos, nei būtų suvartoję priešingu atveju. Apskaičiuota, kad įgyvendinant ilgiausiai veikiančias programas, pavyzdžiui, JAV ir ES, metinis elektros energijos suvartojimas sumažės maždaug 15 proc. (ES programos atveju – maždaug tiek pat, kiek šiuo metu ES pagaminama vėjo energijos, arba 2–3 kartus daugiau nei saulės plokščių pagaminamos energijos).

¹¹ Apskaičiuota, kad 2020 m. ES 27 valstybėse narėse buvo parduota maždaug 3 mlrd. gaminių, kuriems taikomos priemonės, iš jų – 1,5 mlrd. šviesos šaltinių, 880 mln. elektronikos gaminių, 350 mln. padangų ir 240 mln. kitų gaminių.

¹² 2020 m. ekologinio projektavimo poveikio apskaitos (EIA) ataskaita: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/72143>. Rengiant EIA naudojamos Eurostato duomenimis, įskaitant energijos balanso ataskaitas (nrg_bal_c) ir išskirstytus galutinio energijos suvartojimo namų ūkiuose duomenis (kiekiai) (nrg_d_hhq).

¹³ „Achievements of Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programs: 2021 update“ (liet. Energijos vartojimo efektyvumo prietaisų ir įrangos standartų bei ženklavimo programų rezultatai. 2021 m. atnaujinimas): <https://www.iea-4e.org/projects/eesl-achievements-reports/>.

„Eurobarometro“ apklausa parodė, kad **didžioji dauguma ES vartotojų (93 proc.) atpažįsta energijos vartojimo efektyvumo etiketę** ir ji turi įtakos 79 proc. vartotojų prietaisų pirkimo sprendimų¹⁴. Naujausiais moksliniais tyrimais¹⁵ patvirtinta, kad etiketės, kuriose nurodoma skalė, kaip antai ES energijos vartojimo efektyvumo etiketė, daro didesnę įtaką vartotojų elgsenai nei alternatyvių dizainų etiketės.

3. DABARTINĖ PADĖTIS IR PATIRTIS, ĮGYTA ĮGYVENDINANT ANKSTESNIUS DARBO PLANUS

Taikomų priemonių apžvalgą galima rasti internete¹⁶. Nuo 2022 m. kovo 1 d. ekologinio projektavimo reglamentai galioja 29 gaminių grupėms, o energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reglamentai taikomi 15 gaminių grupių. Savanoriški sektoriaus susitarimai pradėti taikyti žaidimų konsolėms ir vaizdavimo įrangai. 2020 m. šalys nutraukė senesnę susitarimą dėl sudėtingų televizorių priedėlių dėl mažėjančios atitinkamų gaminių rinkos dalies (tokiems gaminiams ir toliau taikomos horizontaliosios budėjimo ir išjungties režimo vartojamosios galios taisyklės¹⁷).

Prie šio darbo plano pridedama išsami 2016 m. paskutiniame darbo plane nustatytų prioritetų ir darbų pažangos ataskaita¹⁸. **Buvo daug nuveikta:** be kita ko, buvo modernizuotos pagrindinių vartojimo gaminių – lengvųjų šaldytuvų, skalbyklių, televizorių ir šviesos šaltinių – energijos vartojimo efektyvumo etiketės ir priimti kelių gaminių – nuo serverių iki elektros variklių – ekologinio projektavimo reikalavimai. Tačiau **apie 40 proc. darbų vis dar vykdomi** ir bus perkelti į dabartinį planavimo laikotarpį. Daugumos baigtų darbo krypčių atveju nebuvo priimtos naujos taisyklės, bet jos užbaigtos dėl to, kad Komisija nusprendė nutraukti darbą arba bent jau kol kas nesiimti teisėkūros veiksmų, nes atlikus išsamius tyrimus paaiškėjo, kad potencialo galimybės yra mažesnės arba sunkiau išnaudojamos, nei manyta iš pradžių, arba dėl to, kad esant ribotiems personalo ištekliams pirmenybė buvo teikiama kitiems prioritetams, arba dėl abiejų šių priežasčių. **Langai, rankų džiovintuvai, kompresorių paketai ir elektriniai virduliai – tai tokių nutrauktų darbo krypčių,** kurių potencialas yra ribotas arba jį sudėtinga išnaudoti ir kurių tęsti su turimais administraciniais ištekliais nebuvo įmanoma, pavyzdžiai.

Būtinybė **reguliariai peržiūrėti ir pritaikyti galiojančias taisykles**, siekiant užtikrinti, kad jos išliktų aktualios, veiksmingos ir tinkamos tikslui, **atsižvelgiant į rinkos ir technologijų pokyčius, yra pagrindinis geresnio reglamentavimo principas**. Atsižvelgiant į tai, visuose ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reglamentuose bei pagrindiniuose teisės aktuose yra konkrečios peržiūros nuostatos, kuriose nustatyti teisiniai terminai, kurių laikydamasi Komisija turi pateikti peržiūras arba priimti peržiūrėtus reglamentus. Siekdama išvengti nereikalingo delsimo, Komisija nuo šiol patvirtins atskiras priemones

¹⁴ „Eurobarometras“ Nr. 492, 2019 m. gegužės mėn: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2238>.

¹⁵ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127006>.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign_en.

¹⁷ Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1275/2008.

¹⁸ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas SWD(2022) 101.

konkrečioms gaminių grupėms, kai tik jos bus parengtos, nebent dėl išimtinių aplinkybių reikėtų priimti priešingą sprendimą¹⁹.

Pagrindinė padaryta išvada – tai, kad ilgainiui, didėjant teisės aktų taikymo sričiai (kiek tai susiję su gaminiiais ir reikalavimų rūšimis), bendros pastangos, reikalingos **tokiems svarbiems priežiūros darbams** atlikti, tampa reikšmingos, todėl **nustatant prioritetus reikia geriau atsizvelgti į šį darbą**. Priešingu atveju bus **vėluojama, o tai turės svarbių pasekmių, susijusių su prarasta nauda**. Tai buvo pagrindinė 2019 m. **Europos Audito Rūmų** atlikto audito išvada²⁰. Audito metu nustatyta, kad trijų atrinktų gaminių atveju parengiamasis procesas užtruko atitinkamai 8, 7 ir 6 metus vietoj numatytų 3,5 metų. Todėl priežiūros darbai yra labai svarbus darbo plano elementas. Tuo pat metu Komisija sieks supaprastinti procesą įtraukdama peržiūros tyrimus į kartu atliekamus įvertinimus ir (arba) poveikio vertinimus ir geriau suderindama konsultacijų forume vykstančias diskusijas su bendru geresnio reglamentavimo procesu.

Dar viena svarbi pastarojo laikotarpio išvada – **itin svarbus su technine standartizacija susijusio darbo vaidmuo** ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityje. 2018 m. Bendrojo Teismo sprendimas²¹, kuriuo panaikintas dulkių siurblių energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo reglamentas, parodė, kad dėl reglamentų gali būti bylinėjama, jei kyla abejonių dėl bandymo sąlygų atitikties faktinėms naudojimo sąlygoms. Be to, naujesniame ir susijusiame sprendime²² aiškiai patvirtinta, kad bandymai taip pat turi būti tikslūs ir atkuriami. Atsizvelgiant į technologijų įvairovę ir naudotojų elgseną, laiku parengti suderintus standartus ir metodus, kurie būtų tinkamas kompromisas šių kriterijų atžvilgiu, yra neatsiejamas ir dažnai sudėtingas, daug išteklių reikalaujantis uždavinys. Naujojoje ES standartizacijos strategijoje²³ siūlomi veiksmai, kuriais siekiama, kad Europos standartizacijos sistema taptų funkcionalesnė ir lankstesnė, kad standartai vėl taptų atsparios, žaliosios ir skaitmeninės ES bendrosios rinkos pagrindu ir būtų sustiprintas pasaulinis Europos standartizacijos sistemos vaidmuo.

4. ARTIMIAUSIŲ METŲ PRIORITETAI, SUSIJĘ SU KONKREČIAIS GAMINIAIS

4.1. Esamų priemonių peržiūros

Iki 2024 m. pabaigos Komisija turi pateikti arba priimti 38 peržiūras, o 2025 m. – dar 8, kurias dėl to reikės pradėti vykdyti iš anksto (žr. sąrašą tarnybų darbiname dokumente). Šios peržiūros kartu suteikia didelių galimybių toliau taupyti energiją ir efektyviai naudoti medžiagas: iš pirmo žvilgsnio matyti, kad **gaminio naudojimo etapu būtų galima papildomai sutaupyti**

¹⁹ Taip pat žr. Reglamento (ES) 2017/1369 16 straipsnio 4 dalį.

²⁰ Specialioji ataskaita Nr. 01/2020: ES veiksmai ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo srityse: svarbų indėlį didinant energijos vartojimo efektyvumą mažina dideli vėlavimai ir reikalavimų nesilaikymas.

²¹ 2018 m. lapkričio 8 d. Bendrojo Teismo sprendimas byloje T- 544/13 RENV.

²² 2021 m. gruodžio 8 d. Bendrojo Teismo sprendimas byloje T- 127/19.

²³ COM(2022) 31 *final*, 2022 02 02.

ne mažiau kaip 170 TWh (apie 600 petadžaulių (PJ) arba maždaug 15 mln. būstų šilumos poreikio), o prie to prisidėtų papildoma nauda, susijusi su medžiagų naudojimo efektyvumu ir (arba) žiedine ekonomika, tačiau tai taip pat reikštų dideles pastangas ir sudarytų didžiąją dalį darbo, atliekamo pagal dabartinį darbo planą.

Komisija ketina nustatyti su peržiūromis susijusio darbo prioritetus trijose pagrindinėse grupėse, remdamasi toliau nurodytais argumentais.

- **Šildymo ir vėsinimo prietaisai**: atsižvelgdama į iniciatyvą „Renovacijos banga“, Taryba paragino Komisiją „*paspartinti vykdomą darbą, susijusį su šildymo ir vėsinimo prietaisais, kuo greičiau pakeičiant energijos vartojimo efektyvumo etikečių skales*“²⁴. Šis darbas iš tiesų bus labai svarbus indėlis mažinant pastatų priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įgyvendinant Nulinės taršos veiksmų planą²⁵, kuris yra bendrų žaliojo kurso tikslų dalis, o šie gaminiai suvartoja daugiausiai energijos iš visų reglamentuojamų gaminių.
- Kitos gaminių grupės, paženklintos **energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis, kurių skalės turi būti pakeistos**²⁶: vartotojai turi ir toliau pasitikėti ES energijos vartojimo efektyvumo etikete kaip tinkama ir naujausia priemone, padedančia pasirinkti, todėl svarbu laiku pakeisti likusių „senųjų“ energijos vartojimo etikečių skales ir jas atnaujinti, be to, tai būtina, kad būtų galima visapusiškai pasinaudoti naujomis EPREL teikiamomis funkcijomis.
- Tam **tikrų kitų peržiūrų**, kurias atliekant galima papildomai sutaupyti daug energijos ar medžiagų ir kurias labai vėluojama atlikti, arba kai dėl ypatingų aplinkybių atsiranda aiškus arba skubus poreikis atlikti peržiūras (pvz., vandens siurbliai, ventiliatoriai, išoriniai maitinimo šaltiniai), užbaigimas.

4.2. Nujos priemonės, pradėtos įgyvendinti pagal ankstesnius darbo planus

Ankstesniuose darbo planuose, remiantis apimties tyrimais ir preliminariais skaičiavimais, buvo nustatyti gaminiai, kurių ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo priemonės atrodė perspektyviausios. Kai kurios iš šių darbo kryptų vis dar vykdomos ir perkeltos į dabartinį darbo planą dėl tikėtinos papildomos naudos.

Didelė pažanga padaryta vertinant ekologinio projektavimo reikalavimų ir **mobiliųjų telefonų bei planšetinių kompiuterių** energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistemos įgyvendinamumą. Reikalavimai turėtų įtakos energijos vartojimo efektyvumo ir medžiagų naudojimo efektyvumo (ilgaamžiškumo, pataisomumo, atnaujinamumo ir perdirbimo) aspektams. Numatoma, kad reglamentai bus priimti iki 2022 m. pabaigos.

²⁴ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0638aa1d-0f02-11eb-bc07-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF.

²⁵ COM(2021) 400 *final*, 2021 05 12.

²⁶ Džiovyklės, vėdinimo įrenginiai, buitiniai kepimo ir virimo prietaisai.

Be to, gerokai pasistūmėta vertinant **fotovoltinių modulių, inverterių ir sistemų** ekologinio projektavimo reikalavimų ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo, įskaitant galimus anglies pėdsako reikalavimus, įgyvendinamumą.

Kalbant apie **vizualizavimo įrangą**, Komisija įvertino šio sektoriaus atstovų pasiūlytą savanoriško susitarimo peržiūrą ir padarė išvadą, kad priėmus šią peržiūrą nebūtų pasiekti Žiedinės ekonomikos veiksmų plane (ŽEVP) numatyti tikslai ir ji negali būti laikoma atitinkančia savireguliacinio²⁷ priemonių gaires, visų pirma dėl galimo pakartotinio komplektavimo gaminių naudojimo. Kaip paskelbta ŽEVP, Komisija pradės rengti šiai gaminių grupei skirtas reguliacinio priemonės.

Komisija tęsia horizontalų darbą, susijusį su **IRT produktais**, kaip paskelbta 2016–2019 m. darbo plane, atlikdama specialų IRT tyrimą²⁸. Pirmoje dalyje buvo gauti įrodymai, skirti parengiamajam tyrimui, kuris buvo atliktas prieš rengiant šį darbo planą, dėl kelių IRT produktų grupių veiksmingumo ir sutaupymo galimybių²⁹. Antroje dalyje bus nagrinėjamas bendras IRT produktų suvartojamos energijos kiekis (be kita ko, dėl jų junglumo ir duomenų perdavimo), medžiagų naudojimo efektyvumas ir elgsenos aspektai, siekiant prireikus nustatyti veiksmingiausias jų reguliacinio būdus. Atliekant vertinimą reikėtų atsižvelgti į kiekvienos gaminių grupės kategorijos technologijų plėtros spartą.

Tuo pačiu Komisija tęsia darbą, susijusį su **energija taupančiomis priemonėmis**, siekdama plėtoti paklausos lankstumo potencialą gyvenamųjų namų ir paslaugų sektoriuose. Kadangi pagrindinė ankstesniuose tyrimuose nustatyta problema buvo sąveikumas, Komisija ketina skatinti nuoseklią plėtrą rinkoje ir pramonės atitiktą atviriesiems standartams, taikydama savanorišką metodą³⁰. Šis darbas **susijęs su keletu kitų veiklos krypčių**, įskaitant tas, kurios bus išsamiau nagrinėjamos būsimame **Energetikos skaitmeninio veiksmų plane**³¹.

4.3. Konkrečios užduotys, kurias reikia atlikti vykdant padangų ženklimą

Pagal **Padangų ženklavimo reglamentą** Komisija turi atlikti tam tikras konkrečias užduotis, be kita ko:

- iki 2022 m. birželio mėn. priimti deleguotąjį aktą, kuriuo nustatomi **nauji informacijos apie restauruotas padangas reikalavimai**, jei bus parengtas tinkamas bandymo metodas. Vis dėlto tokio metodo dar nėra, tačiau šiuo metu dirbama, kad jis būtų parengtas. Restauruojant padangas **galima sutaupyti daug alyvos** ir kitų medžiagų;

²⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016H2125&from=LT>.

²⁸ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/522/home>.

²⁹ Pavyzdžiui, dėl įmonių tinklo įrangos, nedidelės namų ir biurų tinklo įrangos, tarpusavyje sujungtos namų garso ir vaizdo įrangos.

³⁰ <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>.

³¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13141-Digitalising-the-energy-sector-EU-action-plan_lt.

- priimti deleguotąjį aktą dėl **dilimo ir (arba) kilometražo ženklavimo**, jei bus parengtas tinkamas bandymo metodas, **taip prisidedant prie platesnio masto ŽEVP veiksmų dėl mikroplastiko**. Vis dėlto tokio metodo dar nėra, tačiau šiuo metu dirbama, kad jis būtų parengtas;
- koordinuoti darbą, susijusį su **tarplaboratoriniu bandymų derinimu pagal padangų ženklavimo reglamentą**, kuris taip pat turi didelį poveikį ES teisės aktams dėl lengvųjų transporto priemonių ir sunkiųjų transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio. Naujausia ataskaita paskelbta 2021 m. gruodžio mėn.³²;
- nors **reglamentą numatoma peržiūrėti** iki 2025 m., pramonės atstovai nurodė, kad jį reikia peržiūrėti anksčiau, nes dabar akivaizdžiai reikia **keisti skalę**, kaip iš pradžių siūlė Komisija, tačiau Parlamentas ir Taryba to nepatvirtino paskutinės peržiūros metu.

4.4. Orientacinis naujų su energija susijusių gaminių grupių, kurias reikia išnagrinėti, sąrašas

Šis darbo planas parengtas atlikus išsamų parengiamąjį tyrimą, kurio metu buvo patikrinta daugybė galimų veiklos sričių ir išsamiai konsultuotasi su piliečiais ir suinteresuotaisiais subjektais. Daugiau informacijos pateikiama pridedamame tarnybų dokumente.

31 perspektyviausios galimos gaminių grupės, skirtos tolimesniam darbui, sąrašas (įskaitant anksčiau jau ištirtus, bet iki šiol nereglamentuotus gaminius), nustatytas parengiamajame tyrime. Remiantis preliminariais skaičiavimais, **2030 m. juos naudojant galima sutaupyti apie 1000 PJ arba 278 TWh, t. y. apie 2 proc. 2020 m. suvartotos ES pirminės energijos**³³. Apskaičiuotas **energijos taupymo potencialas, susijęs su būdingąja medžiagų energija, yra tokio paties dydžio** (ir labai priklauso nuo prielaidų, susijusių su horizontaliųjų ilgaamžiškumo priemonių taikymo sritimi ir griežtumu, bet taip pat yra susijęs su kita nauda). **Svarbu tai, kad laikui bėgant poveikis didės**, palaipsniui keičiant gaminių atsargas naujus reikalavimus atitinkančiais įrenginiais. Remiantis 31 gaminių rinkiniu, buvo sudarytas siauresnis sąrašas (pateikiamas toliau esančioje lentelėje), į kurį įtraukti produktai, dėl kurių **Komisija ketina pradėti tiriamąsias studijas**. Pirmenybė buvo teikiama tiems gaminiams, kurių energijos vartojimo ir (arba) medžiagų naudojimo efektyvumo potencialas yra didžiausias ir kurie kartu buvo gerai įvertinti pagal kitus kriterijus ir dėl kurių suinteresuotųjų subjektų atsiliepimai nekėlė didelių abejonių dėl sėkmės perspektyvų, kaip nurodyta toliau.

Gaminių grupė	Energijos taupymo potencialas 2030 m. (susijęs su naudojimo etapu arba medžiagų	Dalykai, į kuriuos reikėtų atkreipti dėmesį ³⁴
---------------	---	---

³²https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_change_environment/standards_tools_and_labels/documents/egla_report_2021_final.pdf.

³³ Atkreipkite dėmesį į tai, kad šis sutaupytas kiekis neturi būti sumuojamas su 2016–2019 m. darbo plane pateiktais skaičiais dėl tų pačių metų.

³⁴ Daugiau informacijos rasite darbuotojų darbiname dokumente.

	naudojimo efektyvumu)	
Žemos temperatūros skleidėjai (radiatoriai, konvektoriai)	170 petadžaulių (PJ) (naudojimo etapas)	Didžiausias energijos taupymo potencialas, svarbus įgyvendinant iniciatyvą „Renovacijos banga“ ir mažinant pastatų priklausomybę nuo iškastinio kuro
Profesinės paskirties skalbimo prietaisai	33 PJ (naudojimo etapas)	Ši grupė anksčiau tirta ³⁵ ir dabar laikoma labiau pažengusia, atsižvelgiant į pažangą techninės standartizacijos srityje
Profesinės paskirties indaplovės	20 PJ (naudojimo etapas)	Ši grupė anksčiau tirta ³⁶ ir dabar laikoma labiau pažengusia, atsižvelgiant į pažangą techninės standartizacijos srityje
Universalieji išoriniai maitinimo šaltiniai	12–27 PJ (būdingoji energija)	Sąsaja su Universaliojo įkroviklio iniciatyva, bus atlikta peržiūrint galiojantį Išorinių maitinimo šaltinių reglamentą ³⁷ .
Elektromobilių įkrovikliai	11 PJ (naudojimo etapas)	Po 2030 m. taupymo potencialas didės ir 2050 m. sieks beveik 76 PJ per metus. Todėl tikslinga apsvarstyti galimybę nustatyti reikalavimus prieš įrengiant didelį kiekį galimai neefektyvių įkroviklių.

5. HORIZONTALIEJI ASPEKTAI

5.1. Žiedinės ekonomikos skatinimas

Nors energijos vartojimo efektyvumas, savaime suprantama, buvo pagrindinis su energija susijusių gaminių ekologinio projektavimo darbo tikslas, ilgainiui vis dažniau buvo atsižvelgiama į kitus aspektus ir jie vis labiau integruojami, ypač po pirmojo Žiedinės ekonomikos veiksmų plano³⁸. Be tam tikrų esamų ilgalaikiškumo reikalavimų, kelios 2019 m. priimtose priemonės³⁹ apima naujus žiedinės ekonomikos elementus, įskaitant reikalavimus dėl galimybės taisyti, perdirbti, lengvai išardyti pasibaigus gyvavimo ciklui ir pakartotinai naudoti (žr. pavyzdžius pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente).

³⁵ Pirmą kartą paminėta 2012 m. darbo plane.

³⁶ Ten pat.

³⁷ Nepaisant to, kad išoriniai maitinimo šaltiniai jau yra reglamentuojami, universalieji išoriniai maitinimo šaltiniai yra nurodyti kaip nauja gaminių grupė, nes analizė, kurios reikia būtiniams kriterijams ir (arba) savybėms nustatyti, yra svarbi ir specifinė. Informaciją apie vykdomą peržiūrą žr.: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13351-Isoriniai-maitinimo-saltiniai-Ekologinio-projektavimo-ir-informavimo-reikalavimai-perziura-lt>.

³⁸ COM(2015) 614.

³⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_5895.

Be to, Europos standartizacijos komitetas ir Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetas (CEN-CENELEC), atsižvelgdami į Komisijos standartizacijos prašymą M/543⁴⁰, baigė rengti su energija susijusių gaminių medžiagų naudojimo efektyvumo aspektų horizontaliuosius standartus. Tai, be kita ko, horizontalieji standartai⁴¹, susiję su patvarumu, galimybe perdirbti, taisyti, pakartotinai naudoti ir atnaujinti, perdirbtų medžiagų kiekiu ir kt. Jais remiantis gali būti rengiami su energija susijusių gaminių medžiagų naudojimo efektyvumo standartai, skirti konkrečiam gaminiui.

Remdamasis galimybės taisyti, pakartotinai naudoti ir atnaujinti standartu (EN 45554), Komisijos Jungtinis tyrimų centras sukūrė taisymo vertinimo sistemą. Komisija nagrinėja galimybę ją taikyti atitinkamiems gaminiams, galimai pateikiant informaciją konkrečių gaminių, pavyzdžiui, išmaniųjų telefonų ir planšetinių kompiuterių, energijos vartojimo efektyvumo etiketėje. Šis darbas yra novatoriškas ir, tikėtina, turės teigiamos įtakos pasaulinei pramonės praktikai.

Be to, šiuo metu peržiūrima su energija susijusių gaminių ekologinio projektavimo metodika (MEErP; žr. priedą), kad atliekant parengiamuosius ar peržiūros tyrimus, susijusius su konkrečiomis gaminių grupėmis, būtų sistemingiau atsižvelgiama į žiedinės ekonomikos aspektus.

Būsimame darbe išliks tendencija vis daugiau dėmesio skirti žiedinei ekonomikai, įtraukiant atitinkamus reikalavimus, pagrįstus iki šiol sukaupta patirtimi, ypač įgyvendinant 2019 m. priemones. Tokie reikalavimai būtų papildomi patobulinta metodika ir standartizacijos galimybės, be to, jie turėtų padėti pereiti prie naujos tvarių produktų ekologinio projektavimo teisės aktų sistemos.

Ateityje Komisija taip pat toliau vertins galimybę ir tinkamumą nustatyti daugiau konkrečioms gaminiams taikomų reikalavimų, susijusių su toliau nurodytais aspektais.

Reikalavimų tipologija	Energijos taupymo potencialas 2030 m. (susijęs su naudojimu arba medžiagų naudojimo efektyvumu)
Perdirbtųjų medžiagų dalis	160 PJ (medžiagų kiekis)
Ilgamžiškumas, aparatinė programinė įranga ir programinė įranga	Ne mažiau kaip 175–1052 PJ (medžiagų kiekis)
Retos, aplinkosauginiu požiūriu reikšmingos ir didelės svarbos	Didelis išteklių potencialas

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=564>.

⁴¹

https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=205:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:2240017,25&cs=10B7B067CC7107748A52C1C034BB4CFD3.

Reikalavimai teoriškai taikomi visiems su energija susijusiems gaminiams; reikės atlikti specialius parengiamuosius tyrimus, kad būtų galima nustatyti gaminių kategorijas, kurios labiausiai tinka galimų reguliavimo metodų atžvilgiu.

5.2. Darbas standartizacijos srityje

Norint užtikrinti ekologinio projektavimo reikalavimų laikymąsi arba gaminių ženklimą pagal atitinkamas jų savybes, reikia aiškiai nustatyti, kaip apibrėžiamas veiksmingumas ir kaip jis gali būti išbandomas bet kurio konkretaus gaminio atveju. Todėl darnieji techniniai standartai, kuriais apibrėžiami tinkami bandymų metodai, gali padėti gamintojams – jei jie taiko juose nurodytus metodus – pasinaudoti **atitikties prielaida**, kad įrodytų atitiktį teisiniams reikalavimams. Darbas techninės standartizacijos srityje yra labai svarbi, tačiau dažnai nepastebima įgyvendinimo dalis, o pastarojo meto patirtis rodo, kaip svarbu šį darbą pradėti kuo anksčiau, kartu rengiant naujus ar peržiūrėtus reglamentus. Standartizacijos prašymus galima baigti rengti ir priimti tik tada, kai priimami atitinkami ekologinio projektavimo ar ženklavimo reglamentai. Geriausia būtų, jei jie būtų pradėti rengti anksčiau, kad juos būtų galima užbaigti laiku, kai priimami reglamentai, atsižvelgiant į tai, kad pačiam standartui parengti paprastai prireikia maždaug 27 mėnesių. Visas procesas paprastai trunka gerokai ilgiau, įskaitant ir išankstinį standartizacijos prašymo priėmimą bei vėlesnį standartų įvertinimą ir patvirtinimą, siekiant pateikti nuorodas *Oficialiajame leidinyje*. Jei priimant standartizacijos prašymą darnieji Europos standartai, apimantys visus atitinkamus aspektus, nėra parengti, į įgyvendinimo priemones gali tekti įtraukti pereinamojo laikotarpio metodus.

Nauji standartizacijos prašymai turi būti parengti dėl daugumos, jei ne visų, rengiamų naujų ar peržiūrėtų reglamentų. Neseniai buvo pateikti arba šiuo metu rengiami prašymai dėl **apšvietimo, elektroninių vaizduoklių, komercinių šaldytuvų ir buitinių šaldytuvų**. Remiantis senesniais įgaliojimais, parengti kelių kitų gaminių grupių standartų projektai.

5.3. Europos energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklintų gaminių registras (EPREL)

Europos energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklintų gaminių registras (EPREL) yra Komisijos sukurta ir valdoma duomenų bazė. Nuo 2019 m. sausio 1 d. tiekėjai (gamintojai, importuotojai ar įgaliotieji atstovai), **prieš pateikdami Europos rinkai gaminius, kuriems taikomos energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo taisyklės, turi teisinę pareigą juos užregistruoti EPREL**.

Pagal teisės aktus EPREL siekiama šių tikslų:

- **teikti visuomenei informaciją** apie rinkai pateiktus gaminius ir jų energijos vartojimo efektyvumo etiketes bei gaminio informacijos lapus;
- **padėti rinkos priežiūros institucijoms** vykdyti jų užduotis pagal energijos vartojimo efektyvumo (ir padangų) ženklavimo teisės aktus, įskaitant jų vykdymo užtikrinimą;

- **teikti Komisijai naujausią informaciją apie gaminių energijos vartojimo efektyvumą** siekiant peržiūrėti energijos vartojimo efektyvumo etiketes.

2022 m. kovo mėn. pradėjus veikti EPREL viešosios sąsajos „beta versijai“⁴², registre pateikiama informacija taip pat **vis labiau padės įgyvendinti kitas žaliajo kurso politikos kryptis**. Iš tiesų EPREL duomenys nuo šiol bus natūralus atspirties taškas vertinant, kurios konkretaus gaminio energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo klasės yra „dvi aukščiausios dažniausiai naudojamos“ klasės ar aukštesnės klasės. Šiuo kriterijumi dabar remiamasi įgyvendinant kelias ES politikos kryptis, įskaitant **viešąsias paskatas**⁴³, tvarias **privačiojo sektoriaus investicijas**⁴⁴, žaliuosius **viešuosius pirkimus**⁴⁵ ir **lengvatinius PVM tarifus tam tikriems energijos vartojimo efektyvumo ženklui paženklinantiems gaminiams**, kurie atitinka konkrečius energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo ir, jei taikoma, mažo išmetamo kietųjų dalelių kiekio kriterijus⁴⁶.

EPREL taip pat siūlomos funkcijos, kuriomis **palengvinamas tiekėjų ir mažmenininkų reikalavimų laikymasis**. Tiekėjai gali naudoti integruotus etikečių generatorius, kad reikalavimus atitinkančiais formatais gautų grafinius etikečių vaizdus, pagrįstus deklaruotomis gaminio veiksmingumo ir charakteristikų vertėmis. Mažmenininkai, skelbdami etiketes ar produktų informacijos lapus internete, gali pateikti nuorodas į EPREL, taip pat per taikomųjų programų sąsajas (API), ir taip lengviau pateikti naujausią, nuoseklią informaciją įvairiomis kalbomis.

Nors EPREL jau veikia, yra svarbių **funkcijų, kurias reikia tobulinti 2022 m.**, kad būtų pasiekti pirmiau minėti tikslai. Tarp jų:

- specialus **interneto portalas**, kuris bus **bendras prieigos punktas**, kuriame piliečiams, nacionalinėms valdžios institucijoms, tiekėjams, prekiautojams ir politikos formuotojams **bus teikiama tikslinė informacija** (II / III ketv.);
- **rinkos priežiūros institucijų naudotojo sąsajos ir priemonių tobulinimas**, kad jos galėtų geriau racionalizuoti savo veiklą (III ketv.);
- **techninių dokumentų struktūros pertvarkymas**, siekiant supaprastinti tiekėjų registracijos veiklą ir palengvinti atitikties institucijų atliekamą jos analizę (I–III ketv.);
- **peržiūrėtų reglamentų taikymo** kai kurioms gaminių grupėms **pradžiai** ir galimas **naujų grupių** (fotovoltinės plokštės, išmanieji telefonai ir (arba) planšetiniai kompiuteriai) **įtraukimas** (IV ketv.).

⁴² <https://eprel.ec.europa.eu>.

⁴³ Taip pat žr. [Reglamento \(ES\) 2017/1369](#) 7 straipsnio 2 dalį.

⁴⁴ Žr. ES tvarios veiklos taksonomiją ir [EIF tvarumo garantijos bandomąją iniciatyvą pagal „InvestEU“ MVĮ liniją](#).

⁴⁵ Žr. [siūlomos peržiūrėti Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos IV priedą](#).

⁴⁶ Žr. naują Direktyvos 2006/112/EB III priedo 22 punktą <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14754-2021-INIT/lt/pdf>.

Be to, reikės apsvarstyti **prieigos prie EPREL ar kai kurių jos funkcijų suteikimo sąlygas ir tvarką konkrečių trečiųjų šalių**, visų pirma tų, kurios priklauso muitų sąjungai arba Energijos bendrijai, **veiklos vykdytojams ir galbūt valdžios institucijoms**. Tačiau konkrečios tokių pokyčių sąlygos ir pasekmės turės būti kruopščiai išanalizuotos, parengtos ir, galiausiai, įgyvendintos, o to neįmanoma padaryti per labai trumpą laiką.

5.4. Rinkos priežiūra ir parama ekonominės veiklos vykdytojams

Veiksminga rinkos priežiūra yra labai svarbi siekiant užtikrinti, kad taisyklės būtų tinkamai vykdomos, kad **būtų gaunama laukiama nauda**, kad **įmonėms būtų užtikrintos vienodos veiklos sąlygos**, kad **vartotojams būtų teikiama patikima informacija apie gaminius** ir kad piliečiai, reguliavimo institucijos ir įmonės **pasitikėtų sistema**.

Rinkos priežiūra priskiriama nacionalinei kompetencijai, o duomenų apie vykdymo užtikrinimą ir reikalavimų laikymąsi trūksta, nes šiuo metu nėra prievolės teikti ataskaitas. Remiantis turimais duomenimis ir, kaip patvirtino 2020 m. Europos Audito Rūmų ekologinio projektavimo auditas, **reikalavimų nesilaikymas yra didelė problema**. Vykdamas ES finansuojamus rinkos priežiūros projektus paprastai pastebima, kad didelės dviženklės procentinės dalies gaminių atveju esama atitikties problemų (tiek formaliuoju, tiek turinio aspektu)⁴⁷, tačiau tarp jų yra ir palyginti nedidelių formaliųjų neatitiktį, kurias galima koreguoti savanoriškais veiksmais (pvz., klaidinga vertė gaminių informacijos lape), o ne tik rimtos problemos, pavyzdžiui, neatitikimas minimaliam ekologinio projektavimo reikalavimui. Apskritai apskaičiuota, kad **dėl reikalavimų nesilaikymo prarandama bent 10 proc. energijos, kurią galima sutaupyti dėl ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklino**; tai sudaro 15,3 Mtnė pirminės energijos 2020 m. (arba 178 TWh) ir **6,4 mlrd. EUR metinių vartotojų energijos išlaidų** (remiantis 2020 m. energijos kainų lygiu). Tai atitinka **31 Mt CO₂ ekvivalento papildomo išmetamo teršalų kiekio per metus ir dėl to pramonės sektoriuje prarandama daug pajamų ir darbo vietų**. Šie skaičiai rodo, kad bet koks menkų išteklių, kuriuos valstybės narės skiria nacionalinei rinkos priežiūrai, susijusiai su ekologiniu projektavimu ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimu, papildymas būtų itin ekonomiškai efektyvus, atsižvelgiant į gaunamą grąžą.

Ateinančiu laikotarpiu **Komisija didins paramą valstybėms narėms**, kad padėtų veiksmingiau ir vienodžiau taikyti rinkos priežiūrą ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo srityje. Veiksmai, kurių bus imamasi:

- nuolatinis **IT priemonių**, tokių kaip Rinkos priežiūros informacinė ir ryšių sistema⁴⁸ (ICSMS) ir EPREL, tobulinimas ir parama kitoms priemonėms, pavyzdžiui, toms, kurios

⁴⁷ Taip buvo, pavyzdžiui, šaldytuvų, 2018–2019 m. tikrintų pagal EEPLIANT2 projektą, atveju. Preliminarūs 2021 m. lapkričio mėn. projekto EEPLIANT3 rezultatai tai iš esmės patvirtina – **75 proc.** patikrintų gaminių atveju buvo problemų dėl techninių dokumentų arba elektroninio ženklinimo reikalavimų, tačiau pažymėtina, kad šie skaičiai gali būti nevisiškai reprezentatyvūs dėl paprastai taikomo rizika grindžiamo požiūrio imant gaminių bandinius.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/information-and-communication-system-market-surveillance_en.

padeda spręsti su e. prekybos ir naujų tiekimo grandinių rinkos priežiūra susijusius uždavinius;

- **techninė ir logistinė parama administracinio bendradarbiavimo** grupėms;
- **bendrų ar suderintų veiksmų ir kampanijų** finansavimas;
- **bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis politiniu lygmeniu** dėl rinkos priežiūros gerinimo būdų, įskaitant jų skiriamų išteklių lygį;
- **naujų teisinių nuostatų**, kuriomis būtų pagerinta rinkos priežiūra, siūlymas, atsižvelgiant į siūlomą Ekologinio projektavimo reglamentą (žr. TGI);
- kita susijusi veikla, kaip planuojama 2021–2022 m. Europos gaminių atitikties užtikrinimo tinklo (EUPCN) darbo programoje, įskaitant muitinių įtraukimą.

Komisija taip pat toliau įvairiais būdais **rems ekonominės veiklos vykdytojų pastangas laikytis reikalavimų**, pavyzdžiui, naudodama funkcines e. pašto dėžutes, į kurias galima siųsti klausimus, pateikdama specialius rekomendacinius dokumentus, atsakymus į dažnai užduodamus klausimus, informaciją Komisijos interneto svetainėje ir kt. Ji taip pat apsvarstys galimybę skirti **ES finansavimą, kad būtų sukurta pramonės iniciatyva pagrįsta atitikties rėmimo priemonė**, pagal kurią būtų skatinami aktyvūs informavimo veiksmai ir laiku teikiama tikslinė pagalba, siekiant padėti tiekėjams ir mažmenininkams lengviau suprasti ir vykdyti savo prievoles.

5.5. Tarptautiniai aspektai ir bendradarbiavimas

ES politikos priemonės, susijusios su ekologiniu projektavimu ir ypač su energijos vartojimo efektyvumo ženkliniu, taip pat susiję techniniai standartai ir bandymų procedūros, taikomos reglamentuojamiems gaminiams, turėjo **didelę teigiamą įtaką toli už ES sienų esančiose trečiojoje šalyse**⁴⁹.

Viena vertus, kelios **svarbios ES prekybos partnerės sistemingai taiko ES ekologinio projektavimo ir (arba) ženklinimo taisykles** palaikydamos įvairius santykius su ES. Tai visų pirma pasakytina apie **EEE, muitų sąjungą su Turkija ir Energijos bendriją**. Kita vertus, kitų pagrindinių šalių eksportuotojų gamintojai turi atitikti ES reikalavimus, kad galėtų pateikti prekes ES rinkai, o tai savo ruožtu gali paskatinti ir palengvinti vidaus reikalavimų, visiškai ar iš dalies suderintų su ES reikalavimais, nustatymą. Taip pat svarbu, kad ES ir toliau laikytųsi šiuo atžvilgiu PPO lygmeniu taikomų taisyklių.

Tarptautinis bendradarbiavimas gaminių naudojimo efektyvumo srityje taip pat yra veiksnys, lemiantis programų plėtros visame pasaulyje spartą ir kryptį. Kai kurios trečiosios šalys mano, kad būtų naudinga taikyti panašius arba identiškus reikalavimus, kad būtų galima pasinaudoti dideliu darbu, kuris jau buvo atliktas rengiant ES taisykles. Be to, **ES toli gražu nėra lyderė visais atžvilgiais ar visų gaminių srityje**, todėl ji taip pat gali gauti naudos ir

⁴⁹ Study on Impacts of the EU's Ecodesign and Energy/Tyre Labelling Legislation on Third Jurisdictions, Waide et al (liet. ES ekologinio projektavimo ir energijos ir (arba) padangų ženklinimo teisės aktų poveikio trečiosioms jurisdikcijoms tyrimas), https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/201404_ieel_third_jurisdictions.pdf.

pasimokyti iš kitur dedamų pastangų. Reglamentavimo konvergencija taip pat gali sumažinti atitikties ir atitikties vertinimo išlaidas, su kuriomis susiduria ES įmonės, aptarnaujančios tiek svarbias eksporto rinkas, tiek ES rinką. Siekdama skatinti tokius abiem pusėms naudingus mainus, Komisija ir toliau rems gerai žinomus tarptautinius daugiašalius gaminių politikos forumus, tokius kaip **TEA Energijos vartojimo efektyvumo didinimo galutinio naudojimo įrangos (4E) technologijų bendradarbiavimo programa**⁵⁰ ir **Itin efektyviai energiją vartojančios įrangos ir prietaisų diegimo (SEAD) iniciatyva**⁵¹, ir juose dalyvaus. Taip pat bus tęsiamas dvišalis bendradarbiavimas, siekiant paspartinti ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo geriausios praktikos įsisavinimą šalyse partnerėse ir toliau didinti reguliavimo konvergenciją visame pasaulyje.

6. IŠVADA

ES ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo programa yra viena didžiausių ir ilgiausiai įgyvendinamų prietaisų programų pasaulyje, pagal kurią vartotojų, įmonių ir aplinkos labai pasitelkiama **bendrosios rinkos galia** ES ir užsienyje.

Ekologinis projektavimas ir (arba) energijos vartojimo efektyvumo ženklavimas yra **labai svarbus ir vis labiau padeda siekti Europos žaliojo kurso** ir 55 proc. tikslo priemonių rinkinio **tikslų** bei padeda su didelėmis energijos kainomis susiduriantiems vartotojams, kurių sąskaitos kitu atveju būtų daug didesnės: apskaičiuota, kad dabartinėmis kainomis dėl esamos politikos **ES energijos vartotojų išlaidos sumažės daugiau kaip 250 mlrd. EUR per metus**.

Investuojant į šios programos įgyvendinimą ir stiprinimą, kad ji geriau atitiktų plataus užmojo tikslus ir išteklius, taip pat investuojama į **didesnį ES atsparumą būsimoms energijos kainų krizėms** ir tiekimo saugumo problemoms, susijusioms su ES priklausomybe nuo importuojamo iškastinio kuro. Be to, vis daugiau dėmesio skiriant medžiagų naudojimo efektyvumui, pvz., perdirbamumui, prisidedama prie didesnio **tiekimo grandinės atsparumo** ES.

Norint paspartinti energijos vartojimo efektyvumo programų diegimą visame pasaulyje, būtina stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą tiek daugiašaliu, tiek dvišaliu lygmeniu, be to, tai gali padėti pagerinti reguliavimo konvergenciją, o tai būtų naudinga ES ir šalims partnerėms.

Europos energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklinamų gaminių registru (EPREL) užtikrinamas precedento neturintis rinkos skaidrumas ir atveriamas naujų galimybių įgalinti ES vartotojus ir su jais bendradarbiauti. Jis vis dažniau bus ir praktinė **priemonė, padedanti įgyvendinti neseniai kitose ES politikos srityse** (žalioji taksonomija, žalieji viešieji pirkimai pagal Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą, viešosios paskatos, PVM direktyva) **nustatytas sąlygas, susijusias su gaminių veiksmingumu**.

Šioje politikos srityje vis dar yra **didelis potencialas užtikrinti papildomą, itin ekonomiškai efektyvią naudą** ES vartotojams, sumažinti oro taršą ir sutaupyti energijos ir (arba) CO₂, kurį

⁵⁰ <https://www.iea-4e.org/>.

⁵¹ <https://www.superefficient.org/>.

kitu atveju galėtų tekti užtikrinti kitomis ES ar nacionalinio lygmens politikos priemonėmis. Tačiau reikia daug pastangų, kad būtų laiku peržiūrėtos galiojančios taisyklės, teikiama parama teisingam jų taikymui ir (arba) vykdymo užtikrinimui, tobulinamas EPREL ir nagrinėjamas naujų su energija susijusių gaminių reguliavimas.

Todėl Komisija, atsižvelgdama į tvarių gaminių politikos dokumentų rinkinį, aiškiai nurodė, kad reikia gerokai padidinti išteklius, skirtus ekologinio projektavimo politikai, kuri yra platesnio užmojo tvarių gaminių politikos dalis, įgyvendinti, ir ragina valstybes nares padaryti tą patį, kiek tai susiję su nacionalinėmis rinkos priežiūros pastangomis.